

STORTINGET

Representantforslag 53 S

(2023–2024)

fra stortingsrepresentantene Lan Marie Nguyen Berg og Rasmus Hansson

Dokument 8:53 S (2023–2024)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lan Marie Nguyen Berg og Rasmus Hansson om en norsk antikorrupsjonsetat

Til Stortinget

Bakgrunn

Det siste årets politikerkandaler viser at det er behov for mer oppmerksomhet om toppolitikeres håndtering av habilitet. Uavhengig av enkeltsakene viser omfanget at rutiner, informasjon og oppmerksomhet rundt habilitet og håndtering av økonomiske interesser hos og rundt Norges mektigste ikke er på plass.

I Norge er vi stolte av å være et tillitssamfunn. For å bevare denne tilliten trengs et transparent samfunn som forhindrer at personer som skal ivareta fellesskapets beste, kan skjule egeninteresser eller berike seg selv.

Norge implementerte FNs konvensjon mot korrupsjon i 2006. Med artikkel 6 i konvensjonen mot korrupsjon ble følgende lovfestet:

- Hver statspart skal, i samsvar med de grunnleggende prinsippene i sin rettsorden, påse at det finnes ett eller flere organer, alt etter hva som er hensiktsmessig, som forebygger korrupsjon ved for eksempel
 - å gjennomføre politikken nevnt i artikkel 5 i denne konvensjon og, der det er hensiktsmessig, føre tilsyn med og samordne gjennomføringen av denne politikken,
 - å øke og spre kunnskap om forebygging av korrupsjon.
- Hver statspart skal, i samsvar med de grunnleggende prinsippene i sin rettsorden, gi organet eller

organene nevnt i nr. 1 i denne artikkel den selvstendighet som kreves for at organet eller organene skal kunne utføre sine funksjoner på en effektiv måte og uten utilbørlig påvirkning»

I tråd med artikkel 6 i FN-konvensjonen mot korrupsjon mener forslagsstillerne at det er på tide at Norge etablerer et organ som kan sikre at folkevalgte og regjeringsmedlemmer opererer på en måte som sikrer at beslutninger fattes med fellesskapets beste for øye. Organet må være en uavhengig statsmakt, som sikrer åpenhet og tillit mellom folk og folkevalgte.

Om den franske modellen

Den franske etaten La Haute Autorité pour la transparence de la vie publique (HATVP) ble etablert i 2013, som et svar på en rekke korrupsjonssaker som hadde foregått over lengre tid i Frankrike. I løpet av sitt tiårige virke har initiativ og etterforskninger foretatt av etaten resultert i at ti franske statsråder i ulike regjeringer har måttet gå, etter at det ble oppdaget at de hadde misbrukt sin posisjon.

Mandatet til HATVP er følgende:

- å forhindre interessekonflikter for sentrale myndighetspersoner
- å inspisere eventuelle endringer i nettoformuen til myndighetspersoner i løpet av tjenstesteperioden (som et tiltak mot svindel)
- å avdekke feilaktige eller uredlige erklæringer om interessekonflikt eller eiendeler fra myndighetspersoner
- å føre tilsyn med «svingdørs-atferd» blant tidligere og nåværende myndighetspersoner
- å føre tilsyn med lobbyvirksomhet.

Etaten henter inn detaljerte opplysninger om parlamentarikerens, regjeringsmedlemmers og høytstående embetspersoners økonomi og formue (inkludert deres nærstående) før tiltredelse og når perioden/ansettelsen er ferdig. Organet fungerer som en antikorrupsjonsetat, som undersøker om det er grunnlag for å si at noe er straffbart eller på annen måte etisk problematisk. Der som etaten identifiserer slike funn, kan materialet overleveres relevant juridisk myndighet. I norsk sammenheng vil dette ofte være Økokrim.

I Norge har man per i dag ikke en tilsvarende funksjon: hverken domstolene eller kontroll- og konstitusjonskomitéen har som sitt mandat å *forhindre* korrupsjon, ettersom disse organene tar grep *i etterkant* av et mistenkt overtramp. Internasjonale erfaringer, inkludert fra Frankrike, viser at et slikt statlig organ kan både forhindre og avdekke at myndighetspersoner misbruker sine stillinger.

Konklusjon

Forslagsstillerne mener at et godt demokratisk samfunn skapes ved at mennesker har innflytelse på samfunnet de er en del av. Styresmaktene må utgå fra innbyggerne og tjene allmenne interesser. Fellesskapets

makt skal brukes for å fremme samfunnets interesser, og makt som er samlet på få hender må kontrolleres. Et sterkt demokrati er helt avhengig av at makthaverne kan ettergås og holdes til ansvar, og at mindretallenes rettigheter sikres.

Forslagsstillerne mener at kontroll er avgjørende for tillit, og at det må på plass en ordning som kan sørge for at politikerne selv, og systemet for øvrig, øker oppmerksomheten rundt habilitetsproblematikk.

På bakgrunn av dette mener forslagsstillerne at regjeringen må sette ned et utvalg for å se på muligheten til å opprette en antikorrupsjonsetat. Utvalget bør se nøye på erfaringer fra andre land, for eksempel Frankrike.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g:

Stortinget ber regjeringen sette ned et utvalg for å vurdere opprettelsen av en norsk antikorrupsjonsetat. Etaten skal være politisk uavhengig og ha eget budsjett.

5. desember 2023

Lan Marie Nguyen Berg

Rasmus Hansson